

Xác định động cơ học tập môn Giáo dục thể chất cho sinh viên Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh Đại học Thái Nguyên

Hoàng Chí Thanh*, Nguyễn Thị Thanh Quý*

*ThS. Trường ĐH Kinh tế & QTKD - ĐH Thái Nguyên

Received: 23/1/2024; Accepted: 26/1/2024; Published: 01/2/2024

Abstract: Improving student learning efficiency is an important task for universities to meet the current requirements for innovating teaching and learning activities. When learners determine for themselves the right learning motivation, they will learn actively, with interest, and with passion... On the contrary, learning that is reactive and reluctant often comes from motivation. inappropriate learning. Therefore, research to determine the right learning motivation for learners is very necessary to contribute to improving the quality of teaching and learning in universities.

Keywords: Motivation, learning motivation, learning effectiveness, physical education.

1. Đặt vấn đề

Động cơ học tập không có sẵn, cũng không thể áp đặt mà phải được hình thành trong quá trình người học đi sâu chiếm lĩnh đối tượng học tập dưới sự tổ chức và hướng dẫn của giảng viên (GV). Học tập dần dần trở thành nhu cầu không thể thiếu của học sinh, sinh viên (SV). Muốn có được điều này phải làm cho những nhu cầu được gắn liền với một mặt hoạt động học tập (HĐHT) hay với tất cả các mặt đó. Khi đó, những mặt HĐHT này sẽ biến thành các động cơ và bắt đầu thúc đẩy HĐHT tương ứng. Nó sẽ tạo nên sức mạnh tinh thần thường xuyên thúc đẩy các em vượt qua mọi khó khăn để giành lấy tri thức. Muốn có sức khỏe thì có rất nhiều giải pháp nhưng luyện tập thể dục thể thao (TDTT) thường xuyên là biện pháp hữu hiệu và đơn giản nhất giúp SV củng cố và tăng cường sức khỏe. Tuy nhiên, thực tế luyện tập TDTT đòi hỏi mỗi con người phải có ý chí để vượt qua nhiều khó khăn như: Đau nhức các bộ phận cơ thể, mệt mỏi, khó thở... và có rất nhiều người đã không thể vượt qua những khó khăn đó. Để giúp sinh viên vượt qua những khó khăn, tạo được hứng thú trong luyện tập GV phải giúp SV xây dựng được động cơ học tập. Có động cơ học tập đúng đắn SV sẽ tạo được hứng thú trong tập luyện, từ đó tích cực rèn luyện để nắm được kỹ thuật động tác, biết vận dụng các kỹ thuật vào thi đấu đạt hiệu quả, SV sẽ hoàn thành môn học theo chương trình quy định và sức khỏe được tăng cường.

Quá trình học tập, SV chịu nhiều tác động từ nhà trường, gia đình, xã hội. Do đó, sẽ hình thành nhiều

loại động cơ học tập khác nhau cùng một lúc như: Động cơ bên trong, động cơ bên ngoài, động cơ cá nhân, động cơ xã hội... Vì vậy việc giúp cho SV xác định được động cơ học tập đúng đắn, sắp xếp cho mình thứ bậc các động cơ, động cơ nào là ưu thế, cốt lõi, động cơ nào là thứ yếu, phụ thuộc là việc làm cần thiết góp phần nâng cao hiệu quả học tập cho các em.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Nhóm tác giả sử dụng các phương pháp sau: Tổng hợp và phân tích tài liệu; Phỏng vấn; Quan sát sư phạm; Toán học thống kê.

2.2. Kết quả nghiên cứu

2.2.1. Động cơ học tập và sự hình thành động cơ học tập

*Động cơ học tập:

Theo Từ điển Tiếng Việt: “Động cơ là những gì thôi thúc con người có những ứng xử nhất định một cách vô thức hay hữu ý và thường gắn liền với những nhu cầu”. Theo Phan Trọng Ngọ: “Động cơ học tập là cái mà việc học của họ phải đạt được để thoả mãn nhu cầu của mình. Nói ngắn gọn, học viên học vì cái gì thì đó chính là động cơ học tập của học viên”.

Theo tác giả Nguyễn Quang Uẩn: “Động cơ là cái thúc đẩy con người hoạt động nhằm thoả mãn nhu cầu, là cái làm nảy sinh tính tích cực và quy định xu hướng của hướng tích cực đó. Động cơ là động lực kích thích trực tiếp, là nguyên nhân trực tiếp của hành vi”. Như vậy, động cơ học tập là yếu tố định hướng, thúc đẩy hoạt động học tập, phản ánh đối tượng có khả năng thoả mãn nhu cầu chiếm lĩnh tri

thức của người học.

*Sự hình thành động cơ học tập:

Theo Phạm Minh Hạc: “Động cơ tâm lý không phải cái thuần túy bên trong cá thể. Nó phải được vật thể hoá vào đối tượng của hoạt động. Điều đó có nghĩa động cơ phải có một hình thức tồn tại vật chất, hiện thực ở bên ngoài. Với ý nghĩa đó đối tượng của hoạt động là nơi hiện thân của hoạt động ấy”.

Theo Piaget: “Động cơ là tất cả các yếu tố thúc đẩy cá thể hoạt động nhằm đáp ứng nhu cầu và định hướng cho hoạt động đó. Động cơ tồn tại ở hai dạng: Động cơ bên trong và động cơ bên ngoài. Động cơ bên trong của mỗi người được hình thành từ sự thích thú đối với hoạt động học tập nhằm thỏa mãn nhu cầu hiểu biết. Động cơ bên ngoài được hình thành không phải do sự hứng thú của bản thân trong việc học mà là sự hứng thú từ kết quả của việc học tập mang lại (được điểm cao, được khen thưởng, tránh bị phạt, để làm vui lòng ai đó,...)”. Nguồn gốc bên trong của động cơ như: Hứng thú, chú ý, ý chí, nhu cầu... trong đó quan trọng nhất là nhu cầu của con người. Nhu cầu gặp được đối tượng có điều kiện thực hiện sẽ trở thành động cơ. Đối tượng của hoạt động học là những tri thức, kĩ năng, kĩ xảo. Đối tượng này tồn tại bên ngoài chủ thể, có ý nghĩa đối với chủ thể, làm nảy sinh chủ thể nhu cầu chiếm lĩnh nó. Khi nhu cầu chiếm lĩnh đối tượng được chủ thể ý thức sẽ trở thành động cơ thúc đẩy, định hướng, duy trì hoạt động học tập. Như vậy, động cơ gắn liền với nhu cầu, mong muốn của cá nhân. Nói cách khác nhu cầu, mong muốn chính là yếu tố bên trong quan trọng hình thành nên động cơ của chủ thể.

Nguồn gốc bên ngoài của động cơ: GV, nội dung học tập, PP học tập, hình thức tổ chức dạy học, môi trường học tập, gia đình, xã hội... Khi nhu cầu học tập của người học chưa cao thì GV cần phải khai thác và phát huy các thành tố của quá trình dạy học, khơi dậy tính tích cực của người học, chuyển hoá dần động cơ bên ngoài thành động cơ bên trong của người học.

2.2.2. Thực trạng việc xác định động cơ học tập của SV hiện nay

Việc xây dựng động cơ học tập hết sức muôn hình muôn vẻ và rộng lớn. Muốn xác định được động cơ học tập trước hết cần khơi dậy mạnh mẽ ở các em nhu cầu nhận thức, nhu cầu chiếm lĩnh đối tượng học tập vì nhu cầu là nơi khơi nguồn của tính tự giác và tính tích cực trong học tập của SV.

*Thực trạng xác định động cơ học tập của SV đối với môn GDTC:

Trong học tập môn Giáo dục thể chất hiện nay còn nhiều SV chưa thấy được lợi ích, tác dụng của môn học nên chưa xây dựng được động cơ học tập đúng đắn và còn một số hạn chế sau:

- Chưa thấy được lợi ích của môn học nên rất lười tập, nhiều SV chủ yếu tập để đối phó với kiểm tra, thi...

- Tập luyện TDTT là phải mệt mỏi, đau nhức cơ thể... nên các em sợ, chán nản không muốn tập, nhiều SV còn coi môn GDTC như một gánh nặng.

- Chưa xác định được PP tập luyện phù hợp đối với từng nội dung học tập cụ thể.

- Trong quá trình học tập, tập luyện chưa tập trung chú ý vào hướng dẫn của GV và HLV nên hiệu quả tập luyện còn thấp.

- Chưa biết vận dụng, khai thác các ứng dụng từ CNTT vào quá trình tập luyện kỹ thuật các động tác khó.

- Nội dung môn học chưa đáp ứng được sở thích, nhu cầu của SV

- Cơ sở vật chất chưa đáp ứng được yêu cầu môn học như sân bãi, dụng cụ...

- PP giảng dạy của GV còn đơn điệu, nhàm chán do đó chưa tạo được hứng thú tập luyện thể thao trong SV

Thực trạng các yếu tố chi phối động cơ học tập của SV hiện nay:

- Động cơ học tập của SV rất đa dạng, chịu sự chi phối của các yếu tố kinh tế - xã hội và điều kiện hoạt động khác nhau nhưng nhìn chung rất lành mạnh và luôn hướng tới các nhu cầu mưu sinh, lập nghiệp. Nhu cầu này luôn thích ứng với xã hội, thỏa mãn được các chuẩn mực và xu thế phát triển của xã hội.

- Động cơ học tập của SV hiện nay chủ yếu hướng vào các động cơ mang tính cá nhân như học để nâng cao tri thức, phát triển nhân cách; học để có năng lực, đạo đức, có nghề nghiệp chuyên môn cao; học để kiếm việc, đảm bảo vững chắc cho tương lai của mình sau khi ra trường... Nếu SV trang bị cho mình tri thức, bồi dưỡng những phẩm chất nhân cách để có nghề nghiệp chuyên môn cao giúp họ có điều kiện đảm bảo cuộc sống cá nhân thì họ càng có khả năng cống hiến cho xã hội nhiều hơn và góp phần đắc lực trong công cuộc xây dựng Việt Nam thành một nước công nghiệp hóa, hiện đại hóa.

Mặc dù động cơ học tập của SV rất đa dạng phong phú và có sự khác biệt nhau giữa các cá nhân, nhóm SV ở điều kiện khác nhau nhưng nhìn chung những động cơ này luôn kích thích tạo hứng thú, động lực cho SV học tập, rèn luyện đạt kết quả cao.

2.2.3. Các giải pháp xác định động cơ học tập đúng đắn cho SV

Để giúp SV xây dựng được động cơ học tập đúng đắn trong môn Giáo dục thể chất, cần có các giải pháp sau:

- *Giúp sinh viên hiểu được mục đích, tác dụng của môn học:*

Trước hết, trong mỗi giờ học GV cần tăng cường giáo dục SV biết được mục đích, tác dụng của môn GDTC. Trên cơ sở hiểu được mục đích, tác dụng của việc luyện tập TDTT sinh viên sẽ hình thành được động cơ học tập; sẽ tạo được hưng phấn, thích thú với môn học; sẽ tự giác, tích cực tập luyện, luyện tập đúng kỹ thuật, đúng phương pháp... và qua đó kết quả học tập sẽ tốt hơn, hình thành được lối sống lành mạnh, ăn uống nghỉ ngơi hợp lý, giảm bớt căng thẳng, mệt mỏi trong học tập, lao động và các sinh hoạt khác.

Ví dụ: Trong giảng dạy môn Bóng rổ, đầu tiên GV phải giới thiệu cho SV biết được tác dụng của môn bóng rổ với sức khỏe con người để SV biết được luyện tập môn Bóng rổ có lợi như thế nào, có thể cho SV xem một số phim ảnh về môn Bóng rổ của Việt Nam và trên thế giới, cho xem một số trận đấu bóng rổ của vận động viên hàng đầu Việt Nam để SV thấy được con người Việt Nam cũng rất tài năng, làm các em tăng thêm tinh thần dân tộc và sẽ đam mê, yêu thích môn học.

- *Xây dựng chương trình, nội dung môn học phù hợp:*

Xây dựng chương trình, nội dung môn học phải phong phú, đa dạng; đưa nhiều môn thể thao vào giảng dạy để SV có sự lựa chọn theo nhu cầu sở thích, sở trường... Nội dung bài giảng phải phù hợp với trình độ, đáp ứng nhu cầu của sinh viên cũng góp phần hình thành động cơ học tập cho SV. Trong mỗi học phần có thể đưa tối thiểu 2 môn thể thao để SV lựa chọn theo sở thích, khi SV yêu thích môn học đó chắc chắn rằng họ sẽ có động cơ học tập tốt hơn.

- *Chuẩn bị đầy đủ cơ sở vật chất, phương tiện dạy học:*

Yếu tố cơ sở vật chất, sân bãi dụng cụ, khai thác hiệu quả CNTT... cũng có ảnh hưởng đến động cơ học tập của SV. Vì vậy, GV cũng cần xem xét và kiến nghị với nhà trường để trang bị những cơ sở, phương tiện dạy học tốt nhất cho SV trong điều kiện có thể. Khi sân bãi thoáng mát, sạch sẽ; dụng cụ đẹp, đủ số lượng, chất lượng đảm bảo sẽ giúp SV hứng thú tập luyện, sẽ tự giác tích cực tập luyện và chất lượng giờ giảng sẽ tốt hơn nhiều.

- *Vận dụng linh hoạt các phương pháp giảng dạy:*

Để hình thành động cơ học tập cho SV, vai trò của GV rất quan trọng. Bên cạnh việc xác định mục tiêu học tập cụ thể, đúng đắn, GV cần tạo nên sự hứng thú học tập cho SV bằng cách chuẩn bị giáo án thật tốt, lựa chọn các PP giảng dạy phù hợp, sử dụng các phương tiện dạy học phải hấp dẫn... Cùng với sự hấp dẫn của nội dung bài học, thì sự vận dụng khéo léo, linh hoạt, phù hợp có hiệu quả các PP dạy học và nhất là cách giao tiếp thân thiện, nhiệt tình, tôn trọng, nghiêm túc, vui vẻ, quan tâm chia sẻ tới người học... của GV sẽ tạo những cảm xúc tích cực, trở thành động cơ thúc đẩy SV tích cực trong học tập và sinh hoạt.

Để tạo động cơ và hứng thú học tập cho SV người GV cần phải tăng cường tích cực hoá trong hoạt động học tập. Đây là một hoạt động nhằm làm chuyển biến vị trí của người học từ thụ động sang chủ động, từ đối tượng tiếp nhận tri thức sang chủ thể tìm kiếm, chiếm lĩnh tri thức để nâng cao hiệu quả học tập. Để có thể tích cực hoá hoạt động nhận thức của SV trong quá trình học tập chúng ta cần phải chú ý đến một số biện pháp chẳng hạn như: Tạo ra và duy trì không khí thoải mái trong hoạt động dạy học; xây dựng động cơ hứng thú học tập cho SV; giải phóng sự lo sợ trong lòng SV... Bởi chúng ta không thể tích cực hoá trong khi SV vẫn mang tâm lý lo sợ, khi các em không có động cơ và hứng thú học tập và đặc biệt là thiếu không khí thoải mái.

3. Kết luận

Động cơ học tập có vai trò quyết định đối với chất lượng, hiệu quả học tập của SV. Động cơ học tập không có sẵn, cũng không thể áp đặt mà được hình thành dần dần trong quá trình SV đi sâu chiếm lĩnh đối tượng học tập. Động cơ học tập còn có những ảnh hưởng, chi phối mạnh mẽ đến việc hình thành phẩm chất năng lực và nhân cách của SV trong quá trình học tập. Vì thế, trong hoạt động dạy học, GV cần có những tác động tích cực, có trách nhiệm trong công việc để giúp SV tự hình thành và phát triển động cơ học tập đúng đắn, có PP học tập khoa học, phù hợp và hiệu quả.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Thị Duyên (2015), *Động cơ học tập một số môn học thực hành của học viên trường Trung cấp Cảnh sát vũ trang*, NXB ĐHQG. Hà Nội
2. Phạm Minh Hạc (chủ biên) (1988), *Tâm lý học*, NXBGD. Hà Nội
3. Phan Trọng Ngọ (2005), *Dạy học và phương pháp dạy học trong nhà trường*, NXBĐHSP. Hà Nội